

JAK NAPISAĆ POPRAWNE STRESZCZENIE?

Streszczenie jako forma krótkiej, skondensowanej treściowo wypowiedzi. Jest zestawiane z innymi tekstami o podobnym charakterze, takimi jak abstrakt, konspekt, zarys, skrót, wyciąg i szkic. Trzy ostatnie odnoszą się do tekstu zredukowanego pod względem objętości, zawierającego najważniejsze tezy, przemyślenia i wnioski tekstu głównego. Zarys bywa też określany mianem planu i wskazuje na fazę początkową projektu, odnosi się zatem do tekstu relacjonującego podstawy jakiegoś pomysłu. Konspekt natomiast ujmuje najistotniejsze, kluczowe, ale i podstawowe, niepogłębione problemy i wnioski.

Streszczenie to jedno z trudniejszych zadań regularnie pojawiających się na egzaminie maturalnym. Można za nie zdobyć trzy punkty, jednak niewielu maturzystom się to udaje.

Co stanowi największą trudność? Jak poradzić sobie z pisaniem streszczenia i zdobyć maksymalną ilość punktów w tym zadaniu?

Pierwszym krokiem w tworzeniu streszczenia jest wnikliwe zapoznanie się z tekstem bazowym - streszczanym. Uważne czytanie i rozumowanie skutkuje poprawnym rozpoznaniem tzw. struktury tematyczno-rematycznej tekstu.

Temat-remat - opozycja między tym, czego dotyczy wypowiedź (tematem), a tym, co o temacie jest powiedziane (rematem). **Temat** jest znaną, określoną wcześniej częścią wypowiedzi (informacją wyjściową), zaś **remat** wprowadza nowe informacje. Podział zdania na **temat** i **remat** nazywa się aktualnym rozczłonkowaniem zdania. Umiejętność wyodrębniania tematu i rematu ułatwia także tworzenie logicznych, spójnych i zrozumiałych wypowiedzi o czytany tekście.

Dobrze przygotowane streszczenie powinno mieć pewne stałe cechy. Należy sprawić, by streszczenie było:

- wierne treści, zgodne z tematem tekstu bazowego,
- rzeczowe, konkretne - przekazujące najważniejsze informacje,
- zwięzłe - bez powtórzeń treściowych,
- krótkie - nie powinno przekraczać wskazanej długości tekstu wyrażonej np. liczbą słów; standardowa długość to 10% streszczanego tekstu,
- logiczne, o uporządkowanej strukturze,
- oddające kompozycję tekstu i relacje między elementami treści,

- obiektywne - pozbawione własnych ocen i komentarzy,
- napisane prostym i precyzyjnym językiem,
- odznaczające się poprawnością językową, stylistyczną i ortograficzno-interpunkcyjną.

Na początku streszczenia należy określić temat tekstu (jego tezę lub hipotezę), jego cel oraz styl.

ILOŚĆ ZNAKÓW

Streszczenie powinno mieć od 40 do 60 słów i tej liczby należy się trzymać.

ELEMENTY STRESZCZENIA

Wyróżniamy osiem elementów tego typu wypowiedzi i jest to:

1. Kto napisał tekst? Nadawca/autor
2. Do jakiego odbiorcy tekst jest adresowany? Odbiorca/adresat
3. Co robi (jakie operacje wykonuje) autor w płaszczyźnie: badawczej, poznawczej, logicznej, językowo-informacyjnej, kompozycyjnej?
4. Na jakiej podstawie materiałowej, empirycznej opiera autor swoje stwierdzenia?
5. Na jakich założeniach (teoretycznych) opiera autor swoje stwierdzenia?
6. Jakimi metodami posługuje się autor w dochodzeniu do stwierdzeń?
7. Z jaką intencją (celem) wypowiada się autor?
8. Jaka jest ogólna idea (koncepcja, myśl przewodnia) tekstu?

NA CO UWAŻAĆ?

Największym błędem streszczających jest przytaczanie szczegółów. Tekst zazwyczaj jest dziesięciokrotnie dłuższy niż jego streszczenie. Z tego powodu nie należy cytować fragmentów tekstu oraz przytaczać mało istotnym elementów.

Kolejny element to brak logiki. Zazwyczaj wynika z niezrozumienia istoty, tematu lub zachwiania relacji między elementami tekstu. Nie powinno się także opisywać osobistego stosunku do streszczanego tekstu. Rolą streszczenia jest dostarczenie czytelnikowi w możliwie skondensowanej formie prawdziwych i kompletnych informacji o zawartości tekstu bazowego. Jeśli streszczenie odbiega w planie treści od tekstu, obfituje w informacje spoza rzeczywistości wewnątrztekstowej, musi zostać uznane za wadliwe.